
ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Солопова І. В.,

к. ю. н., доцент, доцент кафедри
кримінального і адміністративного права
Одеського національного
морського університету
(м. Одеса, Україна)

УДК 342.92 (477)

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ В УМОВАХ ПРОГОЛОШЕНИХ РЕФОРМ

У статті досліджено становлення і розвиток законодавства України про державну службу, розглянуто сучасні тенденції його розвитку та формування через призму новітнього законодавства, вплив на реформування і подальше становлення цього інституту в умовах реалізації прийнятого у 2015 році Закону України «Про державну службу».

Ключові слова: Закон України «Про державну службу» 2015 року, нормативно-правові акти, реформування законодавства, правова держава, перспективи розвитку державної служби в Україні.

Irzhyna Solopova. Formation and Development of the Legislation of Ukraine on State Service in the Conditions of Proclaimed Reforms. – Article.

The article deals with the formation and development of the legislation of Ukraine on state service, examines the current trends in the development of legislation, its formation through the prism of the latest legislation, the impact on the reformation and

further formation of this institute in the implementation of the Law of Ukraine “About The State Service” adopted in 2015.

Keywords: The Law of Ukraine “About The State Service” 2015, normative legal acts, reforming of the legislation, a legal state, prospects of the development of the state service in Ukraine.

Солопова И. В. Становление и развитие законодательства Украины о государственной службе в условиях провозглашенных реформ. – Статья.

В статье исследовано становление и развитие законодательства Украины о государственной службе, рассмотрены современные тенденции его развития и формирования через призму нового законодательства, влияние на реформирование и дальнейшее становление этого института в условиях реализации принятого в 2015 году Закона Украины «О государственной службе».

Ключевые слова: Закон Украины «О государственной службе» 2015 года, нормативно-правовые акты, реформирование законодательства, правовое государство, перспективы развития государственной службы в Украине.

Розвиток України на шляху до побудови розвинутої правової держави, утвердження верховенства права, всебічне та повне забезпечення державою прав і свобод людини та громадянина неможливі без ефективного, організованого та професійного функціонування інституту державної служби, яким практично забезпечується виконання функцій держави. Сьогодні в Україні в умовах європейської інтеграції відбувається інтенсивне реформування вітчизняного законодавства з урахуванням європейських стандартів. У колі реформаційних перетворень законодавства важливе місце займає реформування правового регулювання державної служби як одного з основоположних державних інститутів. Без сумніву, від високого рівня організаційно-правового забезпечення функціонування цього інституту, професіоналізму, фаховості, сумлінного ставлення державних службовців до виконання своїх посадових обов'язків, глибокого розуміння ними сучасних соціально-політичних змін у нашій державі та ідеологічної суті глобальних, засадничих перетворень у нашому суспільстві багато в чому залежить успіх проголошених реформ у нашій країні. Це підтверджується прийняттям Закону України від 10 грудня 2015 року «Про державну службу» та безлічі нормативно-правових актів, що регулюють її діяльність. Усе це зумовлює необхідність, актуальність і важливість аналізу стану й перспектив розвитку державної служби в Україні. Отже, перспективи розвитку України неможливі без переосмислення положень Закону 2015 року та формування принципово

нових нормативно-правових засад подальшої розбудови демократичної, соціальної, правової держави та гармонійно розвиненого громадянського суспільства.

Різні аспекти інституту державної служби в Україні досліджували В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, І. Б. Воробйова, О. Ю. Дрозд, М. І. Іншин, Т. О. Коломоєць, В. Л. Костюк, О. В. Когут, О. В. Константиї, О. В. Муза, Н. Р. Нижник, О. Ю. Оболенський, І. М. Пахомов, А. О. Селіванов, Є. С. Черноног, А. М. Школик та інші. Внаслідок доробку цих вчених права наука має у своєму розпорядженні значний масив теоретичних і практичних розробок з питань державної політики у сфері державної служби.

Метою статті є дослідження становлення і розвитку законодавства України про державну службу, його формування через призму новітнього законодавства, вплив на реформування і подальше становлення цього інституту в умовах реалізації прийнятого у 2015 році Закону України «Про державну службу».

Коротко згадуючи історію розвитку і становлення державної служби в Україні за часів СРСР, необхідно зазначити, що на той час в Україні не було самостійної державно-правової організації, а державний апарат був складовою партійного керівництва. Діяльність державного апарату спрямовувалася партійними організаціями, а правової регламентації цієї діяльності не було. Не було навіть визначення державної служби та правової основи її функціонування, і службовці органів влади, підприємств, установ, організацій розглядалися працівниками на умовах трудового договору з державою. Відсутність будь-якого попереднього досвіду функціонування інституту державної служби обумовила чималі юридично-технічні труднощі у справі створення Україною власного законодавства про державну службу, становлення якого відбувається і до теперішнього часу.

Суспільно-політичні, правові та економічні зміни, які відбувалися на території України в радянський період розвитку, торкнулися різних галузей суспільного та державного життя. У період розвитку та становлення СРСР найважливішим знаряддям будівництва комунізму став радянський державний апарат. У процесі розвитку соціалістичного суспільства виникла все більша кількість питань навколо побудови та удосконалення діяльності державного апарату. Але регулювання державно-службових відносин здійснювалося в основному не на основі норм законодавства, а в порядку, що визначався органами

комуністичної партії Радянського Союзу. Так, в програмі КПРС були визначені напрямки діяльності державних службовців, їхні права та обов'язки [1, с. 45].

Водночас, з часом тенденції розвитку суспільства та держави обумовили нагальну необхідність її інституційного реформування, через посилення ефективності, доступності прав і свобод людини, підвищення професійної, соціальної мотивації державних службовців, урахування міжнародних та європейських стандартів на основі новітньої системи принципів державної служби.

Так, з часу проголошення незалежності в 1991 р., Україна отримала у спадок ієрархічну структуру партійної номенклатури, головним завданням якої було управління економікою за допомогою розповсюдження рішень комуністичної партії стосовно виробництва та розподілу ресурсів у всіх галузях народногосподарського комплексу та забезпечення виконання цих рішень відповідно до офіційної лінії партії. Саме за таких складних умов Україна розпочала створення власної системи державної служби. Україна стала першою з країн колишнього Радянського Союзу, що в 1993 р. прийняла Закон «Про державну службу», яким було встановлено особливий правовий статус державних службовців як осіб, уповноважених на виконання функцій держави. І хоча цей Закон був далеким від досконалості, основне його значення проявилось в самому факті інституціоналізації в Україні державної служби, що є, своєю чергою, важливим етапом українського державотворення. Проте як на час проголошення незалежності України, так і на сьогодні залишається надто проблемним розділення приватних і публічних інтересів, відділення влади від бізнесу, а політичної діяльності від державної служби.

Отже, на законодавчому рівні відносини у сфері державної служби вперше були урегульовані уже за часів незалежності нашої держави Законом України від 16 грудня 1993 р. «Про державну службу» (далі – Закон 1993 року) [2]. Хоча даний закон частково і віддзеркалював ідеологію та засадничі принципи організації діяльності державного апарату радянської епохи, він відіграв важливу прогресивну роль у становленні та функціонуванні інституту вітчизняної державної служби, а відтак і в становленні та розбудові молодого незалежної Української держави в перехідний період. У ньому вперше надавалось законодавче визначення поняття державної служби, її ознаки та принципи, права і обов'язки державних службовців, вирішувалися

питання проходження державної служби, пов'язані зі вступом на державну службу, службовою кар'єрою та припиненням державної служби, приводилася класифікація державних службовців та вирішувалося багато інших питань цього правового інституту. Так, у ст. 3 Закону 1993 року вперше були сформульовані принципи державної служби, які визначаються Конституцією України, іншими законодавчими та нормативними актами й реалізуються через практичну професійну діяльність державних службовців.

У розвиток основних положень аналізованого закону у 1994–1996 рр. того періоду виходить у світ низка указів Президента України, постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України, якими було створено умови для розбудови сучасної державної служби України: утворено спеціально уповноважений орган із питань державної служби (Головдержслужбу України), унормовано ключові питання її функціонування – визначено ранги, порядок обчислення стажу, проведення конкурсу, стажування, ведення особових справ державних службовців, формування кадрового резерву, сформовано систему професійного навчання тощо. Прийняття зазначених документів дало змогу вперше в історії української державності юридично визначити роль і місце державних службовців, межі їх повноважень, права та обов'язки, економічні та соціальні гарантії.

На відміну від Закону 1993 року, структура Закону України «Про державну службу» 2011 року була значно розгалуженіша та більш деталізована. В ньому чітко були окреслені сфери державної служби, встановлені критерії до посад державної служби. Також розмежовано сфери застосування принципів та норм публічного та приватного права для регулювання відносин у державній службі. Розмежовано політичні посади і посади державної служби для забезпечення політичної нейтральності державних службовців. Так, особа, яка вступала на державну службу, зобов'язана була припинити членство в політичній партії. Вступ на державну службу залишався на конкурсній основі. Термін подання документів для участі у конкурсі становив менше 20 та більше 30-ти календарних днів із дня опублікування оголошення про проведення конкурсу. Рішення про призначення на посаду державної служби приймалося не пізніше 30-ти календарних днів після оприлюднення інформації про його переможця, після проведення спеціальної перевірки керівником державної служби в органі державної влади за результатами конкурсу. Керівником державної служби

в органі державної влади законопроектом було визначено керівника апарату, а там, де відсутня така посада – керівника цього органу влади. Умови проходження служби фактично не змінилися, але якщо в Законі 1993 року було 15 рангів держаних службовців, то в Законі 2011 року їх було 9. Також було введено поняття ротація державного службовця – періодичне переміщення державного службовця з однієї посади державної служби на іншу в межах однієї категорії посад, з метою ефективного використання потенціалу державних службовців із урахуванням потреб держави, створення необхідних умов для їх службового та професійного росту, забезпечення рівних можливостей для просування по службі та закріплення державних службовців на службі, а також для зниження ризику корупції.

Водночас наявність значної кількості нормативно-правових актів, які регулюють державну службу, жодною мірою не означала, що сучасний стан законодавства України про державну службу був завершеним. Йдеться не лише про внесення низки базових змін у чинне законодавство, а й про прийняття нових законів, які б враховували всі недоліки попередніх і відповідали тим сучасним вимогам, які висуваються як до державної служби загалом, так і до окремих категорій державних службовців. Так, важливим стало прийняття Закону 2011 р., разом з тим, який так і не набув чинності [3].

Далі процес формування інституту державної служби обумовив необхідність розробки науково-теоретичних, методологічних підходів до досліджень державної служби та понятійного апарату, який забезпечує аналіз стану і прогнозування перспектив розвитку та науково-обґрунтований вибір пріоритетних напрямів та етапів модернізації державної служби, практичну розробку цільових комплексних програм і стратегій управління змінами в державній службі.

Без сумніву, на розробку та осмислення нових підходів до процесів модернізації системи державної служби вплинули і нормативно-правові документи, у яких визначалися напрями вдосконалення механізмів її функціонування та розвитку. У цьому сенсі слід згадати ряд указів Президента України, передусім Указ Президента України від 14 квітня 2000 р. «Про стратегію реформування системи державної служби в Україні» [4]. Здійснення економічних та соціальних перетворень, досягнення економічного зростання та надання державою громадянам управлінських послуг на високому рівні, просування в напрямі європейської інтеграції можливі лише за умови створення

ефективної системи державного управління, що відповідає стандартам демократичної, правової держави із соціально орієнтованою ринковою економікою. Так, з цього часу в Україні починається широкомасштабна адміністративна реформа, невід'ємною складовою якої стало реформування системи державної служби, а саме: удосконалення кадрового потенціалу, створення оновленого, потужного і дієздатного державного апарату, становлення професійної, політично нейтральної та авторитетної державної служби.

Важливе значення для професійного розвитку державної служби має і Указ Президента України від 9 листопада 2000 р. «Про Комплексну програму підготовки державних службовців» [5], в якому чітко визначено цілі та завдання органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо розвитку професійного кадрового потенціалу державного управління та місцевого самоврядування шляхом якісного вдосконалення функціонування загальнонаціональної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців для професійної діяльності в цих органах.

Не менш важливе значення в процесі розвитку законодавства відіграв Указ Президента України від 5 березня 2004 р. «Про Концепцію адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу» [6], метою якого стало визначення та здійснення комплексу заходів, спрямованих перш за все на подальше вдосконалення інституту державної служби в рамках адаптації його до стандартів Європейського Союзу, що сприятиме більш повній реалізації конституційних прав, свобод та законних інтересів громадян, наданню їм у належному обсязі якісних державних послуг.

Задля подальшого розвитку та вдосконалення функціонування державної служби Указом Президента України від 20 лютого 2006 р. було схвалено Концепцію розвитку законодавства про державну службу [7]. Цю Концепцію спрямовано на системне правове розв'язання проблем у сфері державної служби з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду, зокрема вдосконалення правового регулювання державної служби.

Стартом адміністративної реформи послужив Указ Президента України від 9 грудня 2010 р. «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [8]. Структурна реорганізація органів виконавчої влади на центральному рівні на сьогоднішній день уже відбулась. У результаті реорганізації оптимізовано систему органів

виконавчої влади, реформовано систему прийняття урядових рішень, реформовано систему контролю й нагляду. Принципами реформування місцевої влади є децентралізація, узгодженість державного управління з ринковою економікою, інституціалізація служби в органах місцевого самоврядування.

У рамках Плану модернізації державного управління: пропозиції щодо приведення державного управління та державної служби України у відповідність із принципами і практиками демократичного урядування [9] аналізуються ключові завдання стосовно реалізації ідеї сервісної держави в Україні та надаються пропозиції щодо механізмів реформування державного управління та державної служби з метою їх приведення у відповідність до принципів і практик демократичного врядування. Увага зосереджується на завданнях з реалізації ідеї сервісної держави в Україні, пропонуються механізми реформування ключових сфер державного управління та державної служби.

Важливим кроком на шляху до модернізації державної служби з метою вдосконалення управління державною службою в Україні Указом Президента України від 18 липня 2011 р. «Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби» [10] стало створення єдиного органу, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державної служби та здійснює функціональне управління державною службою – Національного агентства України з питань державної служби. Згодом, в умовах проголошених реформ постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 500 було затверджене нове Положення про Національне агентство України з питань державної служби, затверджене [11].

Стратегія державної кадрової політики України на 2012–2020 роки, схвалена Указом Президента України від 1 лютого 2012 р. [12], регламентує забезпечення всіх сфер життєдіяльності суспільства кваліфікованими кадрами, необхідними для реалізації національних інтересів у контексті розвитку України як демократичної, соціальної держави з розвинутою ринковою економікою. У стратегії зазначені питання, що потребують вирішення: необхідність забезпечення взаємозв'язку між ринком освітніх послуг та ринком праці, приведення обсягів та якості професійної освіти й навчання у відповідність до потреб роботодавців; підвищення ролі соціальних партнерів, суб'єктів господарювання в реалізації стратегії навчання впродовж життя. Головною метою цієї

програми є створення комплексного підходу до формування та реалізації державної кадрової політики та забезпечення ефективної реалізації Стратегії державної кадрової політики на 2012–2020 рр.

Так, 2012 року з метою вироблення комплексного підходу до створення людського капіталу, кадрової системи держави та забезпечення всіх сфер життєдіяльності держави кваліфікованими кадрами, необхідними для реалізації національних інтересів у контексті розвитку України як демократичної, соціальної та ефективної держави, Національним агентством України з питань державної служби розробляється проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції державної цільової програми щодо формування та реалізації державної кадрової політики», далі Розпорядження було схвалено з назвою «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку державної служби на період до 2016 року», проте згодом втратило чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 05.03.2014 р. № 71 «Деякі питання оптимізації державних цільових програм і національних проєктів, економії бюджетних коштів та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» [13]. 10 вересня 2014 року з метою оптимізації системи центральних органів виконавчої влади та відповідно до пунктів 9 і 91 статті 116 Конституції України Кабінет Міністрів України затверджує постанову «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [14].

Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», що схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [15], реалізацію реформи державного управління визначено однією з першочергових реформ. Її мета – створення професійного інституту державної служби та забезпечення її ефективності. Поряд із цим, реформу державної служби Стратегією також включено до переліку реформ за вектором розвитку.

Водночас Стратегією національної безпеки України, що затверджена Указом Президента України від 6 травня 2015 року № 287/2015 [16], «депрофесіоналізацію та деградацію державної служби» визначено однією з актуальних загроз національній безпеці України. У свою чергу, реформування інституту державної служби, формування висококваліфікованого, патріотичного, політично нейтрального корпусу державних службовців» є одним з основних напрямів державної політики національної безпеки України.

Нарешті 1 травня 2016 року набрав чинності новий Закон України від 10 грудня 2015 р. «Про державну службу» [17]. Розроблено та прийнято біля 50 підзаконних нормативно-правових актів для впровадження Закону, у т. ч. біля 40 рішень Кабінету Міністрів України, зокрема: «Про затвердження Типового положення про службу управління персоналом державного органу» від 03.03.2016 р. № 47; «Про затвердження Порядку стажування державних службовців» від 03.03.2016 р. № 48; «Про затвердження Порядку обліку та роботи з дисциплінарними справами» від 03.03.2016 р. № 49; «Про затвердження Типових правил внутрішнього службового розпорядку» від 03.03.2016 р. № 50; «Про затвердження Порядку ведення та зберігання особових справ державних службовців» від 22.03.2016 р. № 64; «Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби» від 25.03.2016 р. № 243; «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби» від 25.03.2016 р. № 246; «Про затвердження Положення про застосування стимулюючих виплат державним службовцям» від 06.04.2016 р. № 289; «Про затвердження Порядку обрання представників громадських об'єднань до складу конкурсних комісій з відбору осіб на зайняття посад державної служби» від 12.04.2016 р. № 76; «Про порядок надання медичного висновку у зв'язку з неможливістю виконання державним службовцем службових обов'язків за станом здоров'я» від 13.04.2016 р. № 80/352; «Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України» від 14.04.2016 р. № 1099-VIII; «Про затвердження Порядку організації підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування у навчальних закладах за державним замовленням Національного агентства України з питань державної служби» від 19.04.2017 р. № 86; «Про затвердження Порядку обрання представників громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів та експертів до складу Комісії з питань вищого корпусу державної служби» від 20.04.2016 р. № 314; «Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями» від 20.04.2016 р. № 306; роз'яснення Національного агентства України з питань державної служби «Щодо віднесення посад керівників структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій до відповідних категорій посад

державної служби» від 10.05.2016 р. № 6-р/з; «Про затвердження Порядку оформлення та надсилання (вручення) вимоги про скасування рішень державних органів та їх посадових осіб з питань державної служби, які суперечать законодавству в частині реалізації громадянами права на державну службу, про усунення порушень прав державного службовця або про скасування результатів конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби» від 25.05.2016 р.; лист Національного агентства України з питань державної служби направлений обласним державним адміністраціям від 21.06.2016 р. № 93/13/22-16; «Про затвердження Порядку проведення службового розслідування Національним агентством з питань державної служби або його територіальними органами стосовно керівника державної служби в державному органі чи державного службовця вищого органу» від 24.06.2016 р. № 393; роз'яснення Нацдержслужби щодо керівника державної служби у структурних підрозділах місцевих державних адміністрацій від 16.06.2016 р. № 11-рз; «Про затвердження Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А»» від 22.07.2016 р. № 448; «Про умови оплати праці працівників патронатних служб в державних органах» від 22.07.2016 р. № 448; «Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування» від 05.08.2016 р. № 158; «Про затвердження Порядку визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В»» від 06.08.2016 р. № 72; роз'яснення Національного агентства України з питань державної служби «Щодо строку відпрацювання для присвоєння чергового рангу на займаній посаді, передбаченого пунктом 10 Порядку присвоєння рангів державних службовців, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2016 року № 306» від 19.08.2016 р. № 17-р/з; «Про затвердження Порядку організації і проведення тренінгів для державних службовців, які займають посади державної служби категорії «А»» від 23.08.2016 р. № 536; «Про затвердження Порядку надання державним службовцям матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань» від 23.08.2016 р. № 536; «Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування» від 05.09.2016 р. № 158; «Про деякі питання пенсійного забезпечення окремих категорій» від 14.09.2016 р. № 622; «Про деякі

питання оплати праці» від 14.09.2016 р. № 633; «Про затвердження Порядку проведення Національним агентством України з питань державної служби та його територіальними органами перевірок стану дотримання державними органами Закону України «Про державну службу» та інших нормативно-правових актів у сфері державної служби» від 26.09.2016 р. № 193; «Про деякі питання реформування системи професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування» від 27.09.2016 р. № 674; «Про затвердження форми звітності КСДС (квартальна) «Звіт про кількісний склад державних службовців» та Інструкції щодо її заповнення» від 21.10.2016 р. № 223; «Про присвоєння рангу державного службовця» від 17.11.2016 р. № 508/2016.

Разом з тим, протягом року з часу набуття чинності Закону 2015 року більшість законів та підзаконних нормативно-правових актів так і не була приведена у відповідність до його норм. Виключенням є лише прийняття Закону України від 21.12.2016 р. № 1798-VIII «Про Вищу раду правосуддя», яким внесені зміни Закону України «Про державну службу», що визначають особливості правового регулювання державної служби в системі правосуддя; Закон України від 06.12.2016 р. № 1774-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України», яким внесені зміни до Закону України «Про державну службу», що скасовують залежність розміру посадових окладів державних службовців від мінімальної заробітної плати.

Як бачимо, процесу реформування державної служби в Україні надано потужного імпульсу шляхом прийняття Закону 2015 року. Задля імплементації його норм прийнято біля 50 підзаконних нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади. Водночас окремі новели Закону 2015 року на практиці призвели до різного застосування одних і тих же норм Закону та порушення прав державних службовців та громадян, які виявили бажання скористатися своїм конституційним правом доступу до державної служби. Разом з тим, цілковито досконалим цей Закон вважати не можна. Підтвердженням цього є як низка законопроектів про внесення змін до нього, так і критичні зауваження науковців та практиків, відтак в умовах євроінтеграції України ця проблематика в науковій літературі залишається недостатньо дослідженою, особливо це стосується формування нової нормативно-правової бази з питань проходження державної служби відповідно до Закону

та розроблення механізмів забезпечення його впровадження. Також у процесі їх реалізації державними органами проявилася й низка інших проблем, які постала проблема вирішити. Про це свідчить зокрема і те, що суб'єктами законодавчої ініціативи до Верховної Ради України внесено більше двадцяти законопроектів про внесення змін як до самого Закону України «Про державну службу», так і до інших законів України у зв'язку з його прийняттям.

Підсумовуючи можна зазначити, що одночасно зі становленням державності в Україні відбувався і процес розвитку та формування інституту державної служби. З цього часу кадрові проблеми державних органів влади почали вирішуватись не за партійно-номенклатурним принципом, а на засадах демократії. З проголошенням незалежності України розпочався період легітимного існування інституту державної служби України. В сучасних умовах модернізація державної служби відбувається на засадах нещодавно прийнятих нормативно-правових актів, які регулюють діяльність усієї системи державного управління, зокрема:

а) інституційні зміни передбачають створення стійких інститутів громадської участі в процесах підготовки та прийняття державних управлінських рішень, коригування самих рішень і процедур їх реалізації органами влади, а також формування прийнятих і підтриманих суспільством механізмів зворотного зв'язку;

б) кадрові зміни полягають у підтримці стабільності системи управління шляхом призначення керівників, орієнтованих на роботу з поточною управлінською командою і мають чітко поставлені завдання розвитку (регулювання) сфери, що перебуває в їх віданні. Це означає перерозподіл посад і повноважень між органами влади, включаючи створення нових, без зміни сутності їх діяльності в рамках наявних функцій (повноважень);

в) функціональні зміни являють собою набір управлінських технологій, раціоналізують внутрішні процедури діяльності органів влади, але не зачіпають рівень і якість політичних (стратегічних) рішень, а також спосіб виконання доручення «зверху» найбільш економічно.

Разом з тим, в цілому, поточний стан законодавства про державну службу залишається неврегульованим і потребує суттєвого розвитку та модернізації. Це відзначено в декількох ключових стратегічних документах за останні роки в Україні, зокрема, основні шляхи усунення існуючих прогалин полягають у необхідності уніфікації норм

базового Закону України «Про державну службу» з нормами профільних законів, що регулюють проходження державної служби в Україні і тоді сподіватимемося, що оновлена модель державної служби з урахуванням виправлених недоліків стане справжнім ефективним інструментарієм реального втілення в життя радикальних реформаційних змін на євроінтеграційному шляху нашої країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пахомов І. М. Адміністративно-правові питання державної служби в СРСР. – К.: Київський університет, 1971. С. 45.
2. Про державну службу: Закон України від 16.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 52. Ст. 490 (втр. чин.).
3. Про державну службу: Закон України від 17.11.2011 р. // Офіційний вісник України. 2012. № 4. Ст. 115 (втр. чин.).
4. Про Стратегію реформування системи державної служби в Україні: Указ Президента України від 14.04.2000 № 599/2000 // Офіційний вісник України. 2000. № 16. Ст. 665.
5. Про комплексну програму підготовки державних службовців: Указ Президента України від 9.11.2000 р. № 1212/2000 // Офіційний вісник України. 2000. № 46. Ст. 1982.
6. Концепція адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу: Указ Президента України від 5.03.2004 р. № 278/2004 // Офіційний вісник України. 2004. № 10. Ст. 578.
7. Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу в Україні: Указ Президента України від 20.02.2006 р. № 140/2006 // Офіційний вісник України. 2006. № 8. Ст. 421.
8. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 9.12.2010 р. № 1085/2010 // Офіційний вісник України. 2010. № 94. Ст. 3334.
9. План модернізації державного управління: пропозиції щодо приведення державного управління та державної служби України у відповідність із принципами і практиками демократичного урядування / В. Афанасьєва, А. Вишневський та ін.; під заг. ред. Т. Мотренка. – К.: Центр адаптації держ. служби до стандартів Європейського Союзу 2010. 320 с.
10. Положення про Національне агентство України з питань державної служби: Указ Президента України від 18.07.2011 р. № 769/2011 // Офіційний вісник України. 2011. № 56. Ст. 2240.
11. Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 500 // Офіційний вісник України. 2014. № 81. Ст. 2288.
12. Про стратегію державної кадрової політики на 2012 – 2020 роки: Указ Президента України від 1.02.2012 р. № 45/2012 // Офіційний вісник України. 2012. № 10. Ст. 365.

13. Деякі питання оптимізації державних цільових програм і національних проєктів, економії бюджетних коштів та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 5.03.2014 р. № 71. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/247116611>
14. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 р. № 442 // Офіційний вісник України 2014. № 74. Ст. 2105.
15. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 // Офіційний вісник Президента України. 2015. № 2. Ст. 154.
16. Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015 // Офіційний вісник Президента України. 2015. № 13. Ст. 874.
17. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2016. №4. Ст. 43.

